

Cirkulärnr: 1997:98
Diariernr: 1997/1687
Handläggare: Ingrid Söderström
Sektion/Enhet: Vård och Omsorg
Datum: 1997-06-17
Mottagare: Handikappomsorg
Äldreomsorg
Individ-och familjeomsorg
Rubrik: Vissa frågor om personlig assistans (LSS och LASS)
m.m.

Vård och Omsorg
Ingrid Söderström

Handikappomsorg
Äldreomsorg
Individ-och familjeomsorg

Vissa frågor om personlig assistans (LSS och LASS) m.m.

I 1997 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen två ändringar avseende den statliga assistansersättningen (LASS) dels kommunalt finansieringsansvar för de första 20 timmarna, dels ett schablonbelopp för timersättningen. Förslagen motiveras av den ökande kostnaden för assistansersättningen. De av regeringen föreslagna åtgärderna syftar till att uppnå en bättre kostnadskontroll samt minskade statliga kostnader för assistansersättningen.

I cirkuläret lämnar vi information om

- Propositionen om "20-timmarsansvaret" enligt LASS
- Schablonersättningen
- Kommunens ansvar vid ordinarie assistents sjukdom
- Ledsagning och personlig assistans vid semestervistelse
- Korttidsvistelse

Propositionen om "20-timmarsansvaret" enligt LASS

Förslaget om att kommunerna fr.o.m. 1 november 1997 skall ha finansieringsansvaret för de första 20 timmarna per vecka för alla personer som uppstår statlig assistansersättning lades i slutet av maj i proposition 1996/97:146 och kommer att behandlas av riksdagen under hösten.

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen har tidigare kommenterats i cirkulär 1997:65 och 1997:70. Kommunerna får ungefär 2/3-kompensation för kostnaden i sitt generella statsbidrag. Resurstillskottet till kommunerna får enligt propositionen anses täcka övriga beräknade kostnader. Av en beräk-

nad kostnad på 200 miljoner kronor för november-december 1997 föreslås kommunerna få 135 miljoner kronor i "påsen", vilket motsvarar 15 kronor per invånare. För 1998 kompenseras kommunerna med 90 kronor per invånare. Att regleringen görs på en riksgenomsnittlig nivå medan kostnaderna varierar mellan kommunerna, innebär en minskad utjämning mellan kommunerna.

Den parlamentariska Utjämningsutredningen som gör en översyn av kommunernas system för kostnadsutjämning för olika verksamheter och strukturella förhållanden, arbetar för att också inkludera handikappverksamheten i utjämningen. Detta kan tänkas ske från och med år 2000, och åtminstone omfatta LSS personkrets 1 och 2.

Schablonersättningen

Riksdagen fattade den 11 juni 1997 beslut om att assistansersättningen skall schabloniseras fr. o.m. 1 september 1997 till ett av regeringen fastställt belopp. Nivån förväntas fastställas till 164 kronor per timme för 1997. Det av regeringen fastställda beloppet skall vara lika för alla men med en möjlighet att särskilt ansöka om en höjning av beloppet med högst 12 procent. Som särskilda skäl för en höjd timersättning anger socialutskottet i sitt yttrande (1996/97:SoU7y) att det kan behövas "personal med speciell kompetens, det kan också krävas någon form av arbetsledning för att samordna assistansen och ge assistenterna stöd i arbetet".

Den föreslagna timersättningen på preliminärt 164 kr per timme är framräknad av Socialdepartementet så att den tar hänsyn till löneutvecklingen och samtidigt har den administrativa ersättningen (30-kronan) minskats något. Besparingen för staten är i vårpropositionen beräknad till 180 miljoner kronor på helår och motsvarar en sänkning på i genomsnitt ca 7 kr per timme

Av propositionen framgår att den assistansberättigade inom ramen för det fastställda beloppet själv får avgöra hur stor del av beloppet som skall användas till lön och andra anställningskostnader och hur mycket som skall användas till administration och andra kringkostnader. Den enskilde får sedan vända sig till den assistansanordnare som kan tillgodose behovet enligt dennes önskemål. I de fall den enskilde vill anlita kommunen som assistansanordnare måste denne komma överens med kommunen om hur ersättningen skall fördelas på olika poster.

En förordning utarbetas för närvarande på socialdepartementet. Diskussioner pågår inom Riksförsäkringsverket om faktureringsrutiner mm. Ett nytt allmänt råd från RFV beräknas komma ut före 1 september.

Kommunens ansvar för assistans förtydligas (Proposition 1996/97:146) på så sätt att, när behovet av personlig assistans inte tillgodoses genom de beviljade *assistanstimmar* enligt LASS så blir kommunen ansvarig enligt 9 § punkt 2 LSS. Därmed avses att en person som beviljats ett visst antal assistanstimmar med statlig assistansersättning inte kan begära ytterligare ersättning från kommunen på grund av att den beviljade assistansersättningen

inte är tillräckligt hög. Kommunens ansvar avser således dels behov upp till 20 timmar dels assistans vid tillfälligt utökat behov av ytterligare assistansstimmar.

Kommunens ansvar vid ordinarie assistents sjukdom

Enligt propositionen 1992/93:159 Stöd och service till vissa funktionshindrade anges att det är kommunens ansvar att såväl faktiskt tillhandahålla som att finansiera assistansen när den ordinarie assistenten är sjuk. Eftersom vissa privata assistansanordnare uppfattat detta som att de utan överenskommelse med kommunen kan begära ersättning från kommunen för vikarier de anställt under ordinarie assistents sjukfrånvaro, föreslog Kommunförbundet i cirkulär 1996:93 vissa rutiner för kommunens handläggning i dessa frågor.

Eftersom vi får många frågor om avtal m.m. vill vi här lämna ytterligare information.

Kommunen kan med hänvisning till propositionen själv tillhandahålla assistansen med egen personal givetvis med beaktande av lagens intentioner om att den enskilde bör ha ett stort inflytande över vem som anställs som assistent.

Om kommunen väljer att låta kooperativet/motsv. självt svara för anställningen av sjukvikarier bör den enskilde begära ett generellt beslut för assistans vid ordinarie assistents sjukfrånvaro. Dessutom bör en överenskommelse träffas mellan kooperativet och kommunen avseende ersättning, fakturerings- och betalningsrutiner etc.

Den ersättning som kommunen skall bevilja den enskilde innefattar ekonomisk ersättning för sjuklön vid ordinarie assistents sjukdom (dag 2 - 28).

I de fall kommunen vid assistents sjukfrånvaro tillhandahåller vikarie åt annan assistansanordnare bör kommunen få ersättning från denne med 100 % (av motsvarande lönekostnad för den assistent som är frånvarande) för första dagens sjukfrånvaro (karensdag), samt 25 % fr.o.m dag 2 t.o.m. dag 28. Den assistansersättning som kooperativet/motsv. erhåller genom den enskilde tar inte på annat sätt hänsyn till att kooperativet får sänkta kostnader p.g.a. frånvaro och kommunen höjda kostnader för vikarie.

Kommunförbundets tolkning av begreppet tillfälligt utökat behov vid ordinarie assistents sjukfrånvaro överensstämmer inte med vad som sägs i propositionens allmänmotivering. Dvs. förbundet anser inte att det föreligger ett tillfälligt utökat behov av assistans när den ordinarie assistenten är frånvarande p.g.a. sjukdom.

Personlig assistans och ledsagning vid semesterresa - tillfälligt utökat behov

För ytterligare behov av assistans vid t.ex. en semesterresa skall insatsen beviljas för hjälp i krävande eller komplicerade situationer av mycket personlig karaktär. Dvs kriterierna skall vara desamma som vid stadigvarande behov.

Insatsen ledsagning skall underlätta för personer med omfattande funktionshinder att kunna umgås med andra t.ex. genom att delta i samhällslivet, besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet eller promenera.

Som tillfälligt utökad behov anges i propositionen (1992/93:159) behov av assistans som tillfälligt uppstår utöver vad som beräknats som assistansersättning, t.ex. under en semesterresa. För sådant behov har kommunen ansvar för att såväl tillhandahålla som att finansiera assistansen. Som exempel kan nämnas när den enskilde i sin dagliga livsföring får hjälp från såväl anhörig som personlig assistent men vill göra en semesterresa utan att anhöriga följer med. Då kan behov uppstå av ytterligare assistanstimmar för den hjälp som i vanliga fall den anhörige ger.

Inom ramen för de ytterligare timmar som kommunen beviljar ryms även ersättning för assistentens omkostnader. Denna ersättning, eventuellt kompletterad med sparad "omkostnadsersättning" skall täcka omkostnaderna för assistenten under den aktuella semesterresan.

I cirkulär 1995:95 LSS-semesterresor, korttidsvistelse mm redovisade vi några kammarrättsdomar avseende personlig assistans/ledsagning vid semesterresa. Sedan dess har ytterligare domstolsutslag tillkommit varav vi redovisar följande:

Mål nr 4097-1995 avseende ersättning för assistentens kostnader under semesterresa utomlands.

Kammarrätten konstaterar att den aktuella utlandsresan inte medfört behov av utökad assistans och att reskostnaden för den personliga assistenten får anses ingå i de administrationskostnader som ryms inom den av försäkringskassan beviljade assistansersättningen. Kommunen har därför ingen skyldighet att betala de extrakostnader som uppstår.

Mål nr 1937-1996 om ledsagning vid semesterresa utomlands.

NN som är utvecklingsstörd, har ett rörelsehandikapp och är synskadad bor i ett elevhem för ungdomar enligt LSS. Hon hade av länsrätten förklarats berättigad till ledsagarservice under en semesterresa till Mallorca. Kammarrätten undanröjde länsrättens dom med motiveringen att det inte framkommit några omständigheter som gör att NN för att tillförsäkras goda levnadsvillkor måste medges insatsen ledsagarservice för en resa till Mallorca.

Mål nr 8680-1995 om ledsagning under en veckas semestervistelse på Cypern.

Även i denna dom konstaterar Kammarrätten att lagens intentioner om rätt till jämlikhet i levnadsvillkoren och full delaktighet i samhällslivet kan uppnås utan att en utlandsresa företas.

Mål nr 2526-95 och 4960-1996 om ledsagarservice för utlandsresor.

I de båda domarna redovisas att avsikten med insatsen ledsagning är att funktionshindrade personer skall ges möjlighet att få gemenskap med andra

människor och få tillgång till det mer närliggande utbudet av olika aktiviteter. Av domslutet i det senare målet framgår att det inte kan "utläsas av lagtexten eller lagens förarbeten att insatsen ledsagarservice enligt LSS, som ges utan ekonomisk behovsprövning, även avsetts att omfatta stöd och service vid semesterresor utomlands."

Korttidsvistelse

Insatsen korttidsvistelse enligt LSS innebär att en funktionshindrad person tillfälligt vistas utanför det egna hemmet på korttidshem, hos en familj eller t.ex. på lägervistelse. Syftet med vistelsen är dels att den funktionshindrade personen skall erbjudas miljöombyte och rekreation, dels att anhöriga därigenom skall ges avlösning och utrymme för avkoppling. Insatsen bör också kunna ses som ett led i att bryta ett beroendeförhållande mellan barn och föräldrar.

I övrigt se vårt cirkulär 1995:95 LSS - semesterresor, korttidsvistelse mm!

För ytterligare information om de ekonomiska beräkningarna hänvisas till Andreas Hagnell, finanssektionen, tfn 08-772 42 50.

För övrig information hänvisas till:

Regeringens proposition 1996/97:146 Vissa frågor om personlig assistans

Regeringens proposition 1996/97:150 1997 års ekonomiska vårproposition

Socialutskottets yttrande 1996/97:SoU7y Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetår 1997

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Vård och Omsorg

Anita Sundin

Ingrid Söderström